గురుదక్షిణ

"తెల్లబట్టలు, నల్ల ఫ్రేమున్న కళ్ళజోడు... అతనే.. అలాగే అనిపిస్తున్నారు. అవునా! తాత... మన తాత... అన్నా! నీక్కూడా తాతలాగే అనిపిస్తున్నారా?" వేదిక మీద కూచున్న వాళ్ళల్లో, మధ్యన కూర్చున్న మనిషిని చూపిస్తూ అంది చిత్ర.

"ష్! మాట్లాడకు. మనం ఈ సభకి వచ్చింది ఆయన ఎవరో తెలుసుకోడానికే కదా... మధ్యలో నువ్వేంటీ నస! ఉపన్యాసాన్ని విను ముందు..." అని అన్నాడు వెంకట్.

"తిక్కన, వేమన, గురజాడ, శ్రీశ్రీల కలయికల రూపం రాజారావుగారు. ప్రజల మధ్య ఉండి, ప్రజలతో గడిపి, ప్రజలను చదివి, చదివింది రాసిన రచయిత రాజారావుగారు అరవయ్యేళ్ళ స్వరాజ్యం తర్వాత గ్రామాల పరిస్థితి, నోరున్న వాడి మౌనం, బుద్ధున్న వాడి పిరికితనం, ఇంకా అనేక బలహీనతలున్న సామాన్యుల గురించి. పీడితులు, తాడితులు, దగాపడ్డ తమ్ముళ్ళు, చేదు జీవితాల రైతులు, ఇంకా ఎంతోమంది వ్యధార్ధ జీవుల యథార్ధ దృశ్యాలని చూపించే అక్షర గవాక్షాలు ఈయన నవలలు. ముప్ఫయి ఏళ్ళ అమెరికా జీవనానికి స్వస్తిచెప్పి, శేష జీవితానికి జవం జీవం జోడించడానికి ఎన్నో పల్లెటూళ్ళల్లో ఉంటూ రచనలు చేశారు..."

ఉపన్యాసం సాగిపోతున్నా, కళ్ళు వేదికనే చూస్తున్నా, మనసు మాత్రం రాజారావుగారి పోలికల్ని పట్టుకుని ఓ పన్నెండేళ్ళు వెనక్కి వెళ్ళింది. "రచనలు చేయడం కోసం మా ఊరు వచ్చారా!" అని ఇద్దరికీ అనిపించింది.

✧ ✧ ✧

రైలు పెట్టెలాంటి ఆ మూడు గదుల వాటాకి వచ్చిన పెరట్లో, మల్లెపందిరి పక్కన, వాలు కుర్చీలో రెండు చేతులు వెనకాల పెట్టుకుని కూచున్నారు. ఉన్నారు ఆయన. సోమరి గాలితో, నిశ్శబ్దంగా ఉన్న ఊరు సాయంత్రపు కడుపులోకి ఒదిగిపోతోంది.

'వీళ్ళింకా రాలేదే' అనుకుంటూ పక్కవాటా పెరడు వైపు చూశారు కటకటాల తలుపు చప్పుడు, ఉరుకులు, పరుగులు. పెరడుని వేరు చేస్తున్న బంతి, చామంతి మొక్కల మీద నుంచి గెంతుతూ రాజారావు ఎదురుగా నవ్వుతూ నుంచున్నారు ఆ ఇద్దరూను.

"రాసుకోవడం అయిపోయిందా! పెండింగ్ ఏం లేదు కదా!" అంటూ ఉత్సాహంగా లేచి, తన ఇంటి వరండాలోకి వెళ్ళడానికున్న మెట్ల మీద కూచున్నారు. పిల్లలిద్దరూ ఆయనకి చెరోవైపూ కూచున్నారు.

"తాతా! ఇవాళ ఏమయిందంటే..." వెంకట్ అన్నాడు.

"నేను చెప్తాను - ఇవాళ మా క్లాసులో..." గొంతు పెద్దది చేసి అంది చిత్ర.

"ఎప్పుడూ నువ్వేనా... ఇవాళ నేను ముందు చెప్తా... ఇవాళ..."

"ఆగు నాన్నా! అది చిన్న పిల్ల. నీకు చెల్లెలు. ముందు చిత్రని చెప్పనీ..." అంటూ చిత్రవైపు చూశారు. "ఉఁ... చెప్పు తల్లీ... నీదయ్యాకే అన్న చెప్తాడులే."

"ఇవాళ నాలుగో పీరీడ్‌లో సునందా టీచర్ లెక్కల పరీక్ష పెట్టారు. నువ్వు లెక్కల్ని చెప్పావు కదా, నాకు పరీక్ష ఈజీగా ఉంది. తొందరగా చేసి బాత్రూం వెళ్ళొంటే చూశాను. సి. కావ్య బుక్కుతీసి లెక్కలన్నీ కాపీ చేస్తోంది. టీచర్ చూసి పరీక్ష పేపరు తీసుకుని కావ్యని ఇంటికి పంపించారు. మరేమో కావ్య వాళ్ళ నాన్నని తీసుకొచ్చింది. వాళ్ళ నాన్న ఇన్ని రూపాయలు టీచరు కిచ్చారు. అప్పుడు టీచరు వాళ్ళని బుక్కు చూసి పరీక్ష రాయమన్నారు..."

వెంకట్ ఆశ్చర్యంగా రాజారావుని చూశాడు.

"కాపీ చేయడం తప్పుకదా తాతా! చెప్పు. వాళ్ళ నాన్న ఏమీ ఎందుకనలేదు? తప్పు అవునా కాదా! చెప్పు తాతా!" అంటూ మోకాలిని కుదిపాడు వెంకట్.

"కాపీ చెయ్యడం తప్పే. క్షమించరాని తప్పు. చిన్న పిల్లలు తప్పు చేస్తే పెద్దవాళ్ళు సరిదిద్దాలి. ఇవాళ కావ్య తప్పుచేస్తే వాళ్ళ నాన్న ఏమీ అనలేదు. పైగా డబ్బుతో ఆమె పక్కన నుంచున్నాడు... కానీ... రేపు కావ్య పెద్దయ్యాక ఏదైనా తప్పు చేస్తే... అప్పుడు... వాళ్ళ నాన్న పక్కన లేకపోతే... చాలినంత డబ్బు దగ్గర లేకపోతే... అప్పుడు కావ్య ఏం చేస్తుంది? డబ్బున్న వాళ్ళు, డబ్బుతో అన్నీ కొనగలం అని అనుకుంటారు. కానీ, కాదు అని కావ్య పెద్దదయ్యేవరకు తెలీదు. అసలు పిల్లలు ఎలా ఉండాలో కఠోపనిషత్తులో నచికేతుడి కథతో మనకు తెలుస్తుంది. ఇవాళ మీకు నచికేతుడి కథ చెప్పాను..." ఆ తర్వాత కథ విన్నాక వెళ్ళిపోయారు పిల్లలిద్దరు.

✧ ✧ ✧

"ఇవాళ మా అమ్మ ఏడ్చింది. నాన్న అమ్మని కొట్టి తిట్టారు. నేను భయంతో అమ్మ వెనకాలే కొంగు వెనకాల నుంచున్నాను కదా అన్నా!" అంది చిత్ర ఏడుపు మొహంతో.

"అవును. నానమ్మ కూడా బాగా తిట్టింది. అప్పుడు నాన్న బయటికెళ్ళి పోయాడు."

"నానమ్మ ఎందుకు తిట్టాలి తాతా!" కోపంగా అంది చిత్ర.

వాళ్ళకి సమాధానం ఇవ్వడానికి రాజారావు చాలాసేపు ఆలోచించారు. నిజమే నానమ్మ అమ్మని ఎందుకు తిట్టాలి? ఓ స్త్రీ మరో స్త్రీని తిట్టచ్చా! ఆ హక్కుందా?

"నిజమే నానమ్మ అమ్మని తిట్టకూడదు. కానీ, మీ నానమ్మ చదుకోలేదు. కదా. అందుకని తెలీదు. ఒకే ఇంట్లో ఉంటున్న వాళ్ళు ఒకళ్ళని ఒకళ్ళు తిట్టుకోకూడదు. ఇది మీరు గుర్తుపెట్టుకోండి... తప్పులు వెతకడం, తిట్టడం, కొట్టడం ఇవి అనాగరికుల లక్షణం. మీరు ఇవన్నీ చెయ్యకండి."

"మేం ఎప్పుడు ఎవర్నీ తిట్టం... ఒట్టు" అన్న వాళ్ళ అరచేతుల్ని ముద్దు పెట్టుకున్నారు. ఆ తర్వాత శ్రవణ కుమారుడు, ప్రహ్లాద కథలు విన్నాకా వెళ్ళిపోయారు.

✧ ✧ ✧

ఓ రెండు రోజులు పిల్లలిద్దరూ రాలేదు. రాజారావుగారు విలవిలలాడిపోయారు. పక్క ఇంట్లోకి వెళ్ళి అడిగే పరిచయం లేదు. మూడో రోజున ఇద్దరూ జంతికలు తెచ్చి, రాజారావుకి కొన్ని ముక్కలు ఇచ్చారు.

"మా తాతయ్య వచ్చాడు. అమ్మ బాగా ఏడ్చింది. అమ్మకి ఏదో చెప్పాడు. నాన్న వచ్చాడు. నాన్నకి ఏదో చెప్పాడు. నాన్న అమ్మని తిట్టలేదు. మంచిగా అయిపోయాడు. తాతయ్య నాన్నసైడు, అమ్మసైడు ఎలా మాట్లాడాడు? తాతయ్య అమ్మసైడే తీసుకుని నాన్నని తిట్టాలి కదా!"

రాజారావుకి బాధ వేసింది. కూతురి కాపురం దిద్దడానికి ఆయన చేసిన ప్రయత్నం పిల్లలకి అర్థం కాదు. పెళ్ళి చేసినా వదలని బాధ్యత ఆ తండ్రిది.

"తాతయ్య నాన్న సైడు తీసుకోకూడదు. అమ్మ సైడు కూడా తీసుకోకూడదు. మీ తాతయ్య, మీ అమ్మకి నాన్నకి సాయం చేయడానికి వచ్చాడు. ఇంట్లో ఎవరైనా ఇద్దరు పోట్లాడుకుంటూంటే సైడు తీసుకోకుండా కలపడానికి ప్రయత్నించాలి. మీ తాత కొబ్బరి చెట్టులాగా చేశాడు... గాలి ఎటువైపుంటే, కొబ్బరిచెట్టు తల మాత్రం కదిలిస్తుంది. మీ తాతయ్య చెవులు, బుర్ర మాత్రం వొంచి ప్రాబ్లెం సాల్వ్ చేశాడు. తను మాత్రం కదల్లేదు కొబ్బరి చెట్టులాగా..."

ఇద్దరూ ఫక్కున నవ్వారు... ఆ పోలికకి.

"దేవుడు అన్నీ మనకి చెప్పడు. చుట్టూ ఉన్న చెట్లని, వాగుల్ని పువ్వుల్ని చూసి నేర్చుకోమంటాడు..."

"మరి మా నాన్న ఏ చెట్టు? మేమిద్దరం ఏ చెట్లు? మా అమ్మ ఏ చెట్టు?"

"మీ నాన్న వేప చెట్టు... అమ్మ మల్లి తీగ... అన్న మామిడి చెట్టు..."

"నాన్న వేపచెట్టా... చేదు కదా తాతా! ఎలాగ..." గునిసింది చిత్ర.

"చేదయితేనేం. ఆ నీడలోనేగా మీరుంటున్నది. వేప గాలి, పువ్వు, కాయ అన్నీ మంచివే కదా... ఎందులోనైనా మంచినే చూడాలి. మీ నాన్నలో కూడా మంచినే చూడండి" అప్రసన్నంగా పెట్టారు మొహాలు.

"అమ్మ మల్లె చెట్టా! అన్న మామిడి చెట్టా!" అంది.

"అమ్మలందరూ నాజూగ్గా ఉండి, మానసిక ఆసరాకోసం చూసే తీగలు. మీరంతా ఆమెకు పందిరి వేయాలి. ఆమె పడిపోకుండా గట్టిగా పట్టుకోవాలి. అన్న, మీకు అన్ని కాలాల్లో ఉపయోగపడే పచ్చళ్ళలాగా, మీరు తినే అన్నానికి తనవంతు సాయం చేసేవాడు. జీవితాంతం సాయపడాలి మామిడిచెట్టులాగా..."

"నేను తాతా!" ముద్దుగా అడిగింది చిత్ర.

"మా బంగారు తల్లి ముద్దబంతి పువ్వు. ఠీవిగా, బంగారంలా మెరిసిపోతూ, ముద్దుగా ఎక్కడున్నా అస్తిత్వం నిలుపుకుంటూ ఉండాలి..."

"నువ్వు ఏ చెట్టు తాతా!"

"చీకటి పడిపోతోంది కదా... ఈ సారి చెప్తాను నేను ఏ చెట్టో".

✧ ✧ ✧

వరుసగా నాలుగు రోజులు తెరిపివ్వకుండా వర్షాలు పడ్డాయి. రాజారావు పెరట్లో కూచోలేదు. పిల్లలు కూడా రాలేదు. వర్షం తగ్గాక వెంకట్, చిత్ర వచ్చారు. వరండా మెట్ల మీద కూచున్నారు ముగ్గురు.

"మా బడి అంతా అసహ్యంగా అయిపోయింది. వర్షాలకి గుడిసెలన్నీ కూలిపోయాయని, మా బళ్ళోకి చాలామంది వచ్చారు. బట్టలు, మూటలు గిన్నెలు, గొడవ... ఏం బాగాలేదు. నేను స్కూలుకెళ్ళను. నీ దగ్గరే చదువుకుంటాను... సరేనా తాతా!" గడ్డం పట్టుకుంది చిత్ర. ఎంతో డెలికేట్ విషయం! ఎలా చెప్పాలి? ఏం చెప్పాలి? ఆలోచించారు.

"బంగారం ఎక్కడి నుంచి వస్తుంది?" అని అడిగారు చాలా సేపటికి.

"కంసాలి" ఒక్కసారే అన్నారు ఇద్దరూ. ఫక్కున నవ్వారు పిల్లల అమాయకత్వానికి.

"కంసాలి దగ్గర బంగారం కాచే చెట్లుండవు. బంగారం భూమిలోంచి వస్తుంది. ఎన్నో లారీల మట్టి తీస్తే ఇంత పిస్సరు బంగారం వస్తుంది. పిసరు బంగారం చూడాలి కానీ, అసహ్యంగా ఉన్న మట్టి దిబ్బల్ని చూడరు కదా! మీరు కూడా అంతే. బంగారంలాంటి చదువు భవిష్యత్తు కావాలంటే, అసహ్యంగా ఉన్న వాటిని

చూడకూడదు. జూలియస్ సీజర్‌కి ఓ వైపున చెవుడుంది. ఫిట్స్ వచ్చే రోగం ఉంది. నీళ్ళంటే భయం ఉంది. అయితేనేం ఓ గొప్ప రోం సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించి ఏలలేదా! మనలోని లోపాలు, చుట్టూ ఉన్న మనుషుల లోపాలు పట్టించుకోకుండా ముందు కెళ్ళిపోవాలి." అందులో వాళ్ళకెంత అర్థం అయిందో ఆయన ఆలోచించలేదు. జూలియస్ సీజర్ కథ చెప్పాక వెళ్ళిపోయారు.

✧ ✧ ✧

సాయంత్రం అయినా వేడిగాలి వీస్తోంది. మల్లెపొద దగ్గర కుర్చీ వేసుకుని కూచున్నారు. చిత్ర వెంకట్ కోసం చూస్తున్నారు ఆయన.

మెల్లిగా వచ్చి రాజారావు పక్కన నుంచుంది చిత్ర. మొహంలో హుషారు లేదు. నవ్వు లేదు. ఆల్చిప్పలా విచ్చుకుని ఉన్న కళ్ళనిండా నీళ్ళు.

"ఏం అలా ఉన్నావ్? ఏమ్మా ఏం జరిగింది?" అంటూ తలమీద చేయి వేశారు. గబగబా ముత్యాలు రాలాయి బుగ్గలమీద.

"నాన్న మమ్మల్ని వదిలేసి వెళ్ళిపోతానంటున్నాడు. అమ్మ ఏడుస్తోంది. నానమ్మ బాగా తిడ్తోంది. నిజంగా మా నాన్న వెళ్ళిపోతాడా! వెళ్ళిపోతే ఎలా తాతా! మా కన్నం ఎవరు పెడ్తారు! మా బట్టలు, మా బడి ఎలాగా?" ఆమె కళ్ళల్లో భయం, ఆందోళన, కన్‌ఫ్యూజన్. రాజారావు గుండెని ఎవరో పిండేశారు. అప్రయత్నంగా ఓదార్చడాని కోసం ఆమె జుట్టు సవరించి, చెవుల వెనక్కి దూర్చారు పొడుగు వెంట్రుకలని. చిత్ర రెండు అరచేతులతో రెండు కళ్ళని, నీళ్ళని తుడుచుకుంది. రాజారావు తన దస్తీ తీసి, ఆ చేతుల్ని తుడిచి ముద్దు పెట్టుకుని, ఆమెను ఎత్తి తన ఒళ్ళో కూచోపెట్టుకున్నాడు. తడి బుగ్గల్ని తుడిచి ముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

సరిగ్గా అదే సమయానికి, చిత్ర నానమ్మ పెరట్లోకి వస్తూ కుడివైపుకి చూసింది. ఆ దృశ్యాన్ని చూసి నోరు తెరిచింది. తేరుకున్నాకా రెండు వాటాల మధ్య ఉన్న మొక్కల దగ్గర నుంచుంది.

"ఏం పెద్ద మనిషివయ్యా! బుద్ధిలేదా నీకు? దాన్ని అలా ఒళ్ళో కూచోపెట్టుకుని ముద్దు పెట్టుకుంటావా?" అంటూ రెండడుగులు వెనక్కి వేసింది.

"ఓ కోడలు పిల్లా... ఇట్లారా... ఇంట్లో మొగుడితో దెబ్బలాడడం కాదే, పిల్లలు బయట ఏం చేస్తున్నారో కూడా చూసుకోవాలే... వచ్చి చూడు ఇక్కడేం జరుగుతోందో..." గట్టిగా అరిచింది.

రాజారావుకి ఏం అర్థం కాలేదు. చిత్ర బిత్తరపోయి నానమ్మని చూస్తోంది. ఈలోపల చిత్ర తల్లి, తండ్రి వచ్చారు. వాళ్ళని అంత దగ్గరగా చూళ్ళేదు.

"దిగు... దిగవే..." కర్కశంగా అన్నాడు నాన్న.

చిత్ర దిగుతూంటే, ఆమె దిగడానికి సాయపడ్డాడు రాజారావు.

"ఆడపిల్లని ఒళ్ళో కూచోపెట్టుకుంటావా! సిగ్గు లేదుటయ్యా! ఇవాళేనా? లేకపోతే రోజూ ఇంతేనా? వయసు కూడా చూడకుండా... ఛీ ఛీ... నీ వయసేమిటీ? దాని వయసేమిటీ?..."

రాజారావు ఉలిక్కిపడ్డారు. పరిస్థితి అర్థం అయింది. తన స్థితి మీద సిగ్గు, జాలి వేశాయి.

"మీరు తప్పుగా అర్థం చేసుకుంటున్నారు. చిత్ర నిండా ఎనిమిదేళ్ళు కూడా లేని చిన్న పిల్ల. ఊహించడానికే అసహ్యంగా ఉన్న దాని ఎలా అనగలుగుతున్నారు?"

"అబ్బో! నీతులు చెప్తున్నాడే.. చిన్ననో పెద్దనో అది ఆడపిల్ల కాదా!"

"ఛీ! ఛీ!" ఇంట్లోకి వెళ్ళిపోయారు.

మర్నాడు చిత్ర, వెంకట్ రాలేదు రాజారావు దగ్గరికి. రెండు రోజులయ్యాక రాజారావు కూడా అక్కడి నుంచి వెళ్ళిపోయారు.

తాత ఎక్కడికి వెళ్ళాడో రోజుకో వీధి చొప్పున వెతికేవారు. ఇద్దరూ ఎంతో కష్టపడి ఓ ఉత్తరం రాశారు. కానీ అడ్రసు ఏంవిటో తెలీలేదు. అసలు తాత పేరు కూడా తెలీదు. ఇంక తాతకోసం ఎలా వెతకాలో అర్థంకాక నిస్సహాయంగా ఉండి పోయారు.

ఆ తర్వాత వాళ్ళు కూడా వేరే ఊరు వెళ్ళిపోయారు. వాళ్ళ నాన్న అమ్మని వదిలేయలేదు. మల్లి తీగలా అంటిపెట్టుకుని ఉండిపోయింది అమ్మ.

చిత్రకి ఏదైనా చెప్పాల్సి వస్తే, అన్నకి చెప్పేది. తనే తాతలాగా ఫీలయిపోయి, స్పందించి ఏదో చెప్పేవాడు. ఒకరికొకరు ధైర్యం చెప్పుకునేవారు. "తాత చెప్పలేదా అలాగా..." అన్న వాక్యం లేకుండా రోజు వెళ్ళదు. తాత చెప్పిన కథలు మళ్ళా మళ్ళా చెప్పుకునేవారు.

ఇన్ని ఏళ్ళయినా ఆయన మాటలు వాళ్ళిద్దరి చెవుల్లో ఇంకా గింగురుమంటూనే ఉన్నాయి. ఆయన రూపం ఇంకా చెదిరిపోలేదు. చెరిగిపోలేదు. తెల్లటి పొడుగు చేతుల చొక్కా, తెల్ల పంచ, గుండెల్లో నిలిచిపోయిన ఆ తాత ఎదురుగా... చప్పట్లు... ఒక్కసారి వర్తమానంలోకి వచ్చారు. స్టేజి మధ్యలో ఎర్ర కుర్చీ వేసి శాలువా కప్పి సన్మానం చేస్తున్నారు. వ్యాఖ్యాతగా వ్యవహరిస్తున్న మనిషి మైకు పట్టుకుని రాజారావు దగ్గరికొచ్చారు.

"రాజారావుగారూ, మీరు రాసిన నవలల్లో చాలా వాటిని మనవలకి అంకితం ఇచ్చారు, ఈ అవార్డు పొందిన పుడమి తల్లితో సహా, ఆ మనవలని గురించి ఒక్క రెండు ముక్కలు చెప్తారా!...." అంటూ మైకుని రాజారావుగారికిచ్చారు.

చిత్ర గుండె టకటక కొట్టుకుంటోంది. వెంకట్ కూడా ఉత్కంఠతో చూస్తున్నాడు.

మైకు చేతికి రాగానే, ఒకసారి అందర్నీ చూసి, ఓసారి తల దించుకుని తల ఎత్తి గొంతు సవరించుకున్నారు.

"తప్పకుండా చెప్తాను. నా మనవలు, నాకు తెలీని చోట నాకు అందని చోట ఉన్నారు. నా నుంచి వాళ్ళు, వాళ్ళ నుంచి నేను ఓ పుష్కరం కిందటే విడిపోయాం. ఓ విధంగా నేను వాళ్ళని పోగొట్టుకున్నాను. వాళ్ళ ప్రశ్నలు, సందేహాలు, ఆలోచనలు, ఊహలు అన్నీ కూడా అమాయకత్వంతో కూడినవి. వాళ్ళు నాకో కొత్త ప్రపంచాన్ని, నాకు తెలీని కోణంలోంచి, నేను మరిచిపోయిన కోణంలోంచి చూపించారు. వాళ్ళ అమాయకత్వం ఓ ఐడియాలజీని చూపించింది. మనుషులు ఎలా ఉంటే బావుంటుందో చెప్పడం వాళ్ల దగ్గర్నుంచే నేను నేర్చుకున్నాను. వాళ్లే నా స్ఫూర్తి. ఈ రోజున వాళ్ళు నాకు అందనంత దూరంలో ఉన్నా, వాళ్ళ కళ్ళల్లోంచి తొంగి చూసే అమాయకత్వం, నిర్మలత్వం, ఆ రూపాలు నా గుండెలో భద్రంగా ఉన్నాయి. ఆ రూపాలు మాయనివి,

మురికి పట్టని బొమ్మలు, కిలుం పట్టని పవిత్ర దేవతా విగ్రహాలు..." ఆయన గొంతు వొణికింది.

"నాకేడుపొచ్చేస్తోంది... నేను చిత్రని, అని చెప్తాను. తాత దగ్గరికి... ఒక్కసారి వెళ్తాను..." అంటూ లేచింది. ఆపాడు వెంకట్.

"వొద్దు. మళ్ళా మనం ఆయనని జీవితంలో కలుసుకోలేకపోవచ్చు. అయినా మనం ఆయనని కలవద్దు. ఎవరి జ్ఞాపకాలు వాళ్ళకుంటేనే మంచిది. ఆయన మన గతంలో ఓ భాగం మాత్రమే. మనవల్ల ఆయనకి ఓసారి అపవాదు వచ్చింది. ఈ రోజున అందరి ముందు నీ పరిచయం చెప్పుకుంటే, దాని ప్రభావం, పర్యవసానం చాలా భయంకరంగా ఉంటుంది. ఈ మీడియా ముందుకి ఎన్నో ప్రశ్నలు, పెండోరా బాక్స్‌లాగా వస్తాయి. వద్దు, మనం వెళ్ళిపోదాం. గతంలో ఆయన, తను ఏ చెట్టో చెప్పలేదు. కానీ ఆయన ఓ మర్రిచెట్టు. సాహితీవనంలో కొమ్మలు విస్తరిస్తూ, వేళ్ళని భూమిలోకి దింపుతూ, ఎంతో మందికి నీడనిచ్చే మహావృక్షం. ఆయన సాంగత్యంలో నేర్చుకోలేనివి, ఆయన పుస్తకాలు చదివి నేర్చుకుందాం. అదే మనం ఆయనకి ఇచ్చుకునే గురుదక్షిణ..." పుస్తకం కొనడానికి వెళ్ళారు వాళ్ళిద్దరు.

"ప్రసిద్ధ నవలా రచయిత రాజారావుగారికి సన్మానం అన్న వార్త ఫోటోతో సహా ఉన్నది పేపర్లో చూడకపోతే, ఈ మీటింగ్‌కి వచ్చేవాళ్ళం కాదు, ఎప్పటికీ తాతని చూసే వాళ్ళం కాదు..." అన్నాడు వెంకట్.

పత్రిక మాసపత్రిక, మే 2008